
MUSEUM SYDFYN

ÅRSBERETNING 2024

**MUSEUM
SYDFYN**

- ♥ Svendborg Museum
- Danmarks Forsorgsmuseum
- Ærø Museum

INDHOLD

STATUS OVER 2024	4
BESØGSTAL	8
DANMARKS FORSORGSMUSEUM	10
SVENDBORG MUSEUM	18
ÆRØ MUSEUM	24
MUSEUM SYDFYNS PERSONALE	28
BESTYRELSESARBEJDET	30

STATUS OVER 2024

2024 blev et historisk år for Museum Sydfyn. Dels fordi året er det første i fusions-museets historie, men også fordi museet i 2024 indgik i stærke samarbejder, nåede fantastiske resultater og fik stor national og international opmærksomhed til gavn for Sydfyn generelt og for vores mange brugere, samarbejdspartnere, frivillige og medarbejdere.

Ved udgangen af 2024 er fordelene som en større museumsorganisation ved at vise sig. Dette er sket i takt med, at udviklingsarbejdet får mere og mere plads i den nye organisation og i de tre afdelinger; Ærø Museum, Svendborg Museum og Danmarks Forsorgsmuseum.

Foruden museumsfusionen så var 2024 også på andre måder et år med udsigt til meget nyt. Den 19. december vedtog

Folketinget således en revision af Museumsloven, som de statsanerkendte museer er underlagt. Dermed omkalfatres det grundlag, som museet pr. 1. januar 2025 skal agere indenfor, men som først vil være fuldt implementeret i 2028.

Foruden de nævnte rammevilkår for museet så blev det første år som Museum Sydfyn også særdeles begivenhedsrigt på de indre linjer. Vi har skabt fire nye hjemmesider, der samtidig rummer nye og sammenhængende visuelle identiteter for hver af museets afdelinger. Museets ansvarsområde er justeret, således at vi fra 1. januar 2025 også varetager det arkæologiske ansvar i Ærø Kommune. Samtidig har vi sat det lange lys på og udarbejdet en ny og ambitiøs strategi for hele museet. Vi kalder Strategien 2030 for **Museum Sydfyn - et museum der samler og udvikler Sydfyn**. [Klik her](#).

Vinduesprojektet blev gennemført hen over sommer og efterår 2024, og museet i Brogade er nu klar til videre udvikling i jubilæumsåret 2025 (bygget 1775).
Foto: Museum Sydfyn.

Også i 2024 havde Svendborg Museum et stort fokus på tilstedeværelse i byrum og kulturlandskab. Her repræsenteret ved en miniudstilling i Baunbæk & Lyn, en af byens butikker. Foto: Ard Jongsma.

Efter næsten fem års tilløb kom vi i foråret i mål med den nødvendige fondsfinansiering på 2,3 mio. kr. til et omfattende energirenoveringsprojekt af vinduerne i Ærø Museums fredede Landfogedgård på Brogade i Ærøskøbing. Projektet var kompliceret, da det på én og samme tid skulle energioptimere og bevare fredningsværdierne i huset. Projektet blev gennemført i dialog med Slots- og Kulturstyrelsen og i samarbejde med rådgiver Artifo v. Christina Kjerulff, mens håndværket blev udført af Guldfeldt A/S. Resultatet er blevet meget vellykket, og er helt centralt for bygningens markant styrkede komfortniveau. Renoveringen udgør dermed en hjørnesten i de kommende års ambitiøse udvikling af Ærø Museum og det strategiske fokus på Ø-liv.

I foråret præsenterede Ærø Museum særudstillingen *Plast - velsignelse eller forbandelse*, der satte fokus på plastik i en kulturhistorisk sammenhæng. Udstillingen markerede samtidig afslutningen på et

flerårigt samarbejde i regi af Kulturarv Fyn med titler *Fortiden i Fremtiden*.

Ved Svendborg Museum arbejdede vi målrettet på at udvikle et stærkt museum på Svendborg havn. Her skal være fokus på store nationale fortællinger af international kvalitet og betydning. Vi kalder historien *Fra kongerne i Gudme til A.P. Møller*. Udviklingen foregår i samarbejde med Danmarks Museum for Lystsejlad, Svendborg Kommune og lokale og nationale fonde og donatorer. I løbet af 2024 er der desuden gennemført ny forskning i sejlskibstidens svanesang, der skal ligge til grund for dele af fremtidens udstillinger. Samtidig er der udviklet og gennemført formidlingsprojekter i både byrum og kulturlandskabet uden for byerne. Hertil kommer, at der er lagt udviklings- og fondsstrategiske kræfter i arbejdet med vedligehold af museets flåde og Egeskov Mølle. Endelig er der udarbejdet et opdateret koncept for udviklingen af formidlingen af oldsagssamlingen på Broholm Slot.

MUSEUMS +HERITAGE

AWARDS

Ved prisuddelingen for The Museum + Heritage Awards i London i maj tildeltes udstillingen ANBRAGT en særpris i prisfestens internationale hovedkategori.
Foto: Richard Sandell.

På det arkæologiske område er der i samarbejde med Bevaringscenter Fyn arbejdet målrettet med museets samling fra handelspladsen Lundeborg, som museet i de kommende år vil sætte øget fokus på. Dette arbejde blev blandt andet muliggjort qua et ekstraordinært statsligt særtilskud på 255.000 kr., som alle statsanerkendte museer modtog i 2024. Endelig er det lykkedes dels at skaffe midler til nye undersøgelser på Havsmarken på Ærø, der blev hårdt ramt i oktober-stormen 2023, og dels udviklingsmidler til et kommende forskningsprojekt med afsæt i Lundeborg og Havsmarken.

Ved Danmarks Forsorgsmuseum høstede vi i 2024 international hæder for udstillingen ANBRAGT til prisfester i både London og New York foruden nationale nomineringer og priser til museet og til museets daglige leder, Sarah Smed. Sideløbende blev der skaffet fondsfinansiering til Danmarks Forsorgsmuseums til dato største udstillingsprojekt *Underdanmarks tavse skæbner*, der planlægges åbnet i sommeren 2026. Samlet set har 52.515 besøgt Museums Sydfyns tre afdelinger. På Danmarks Forsorgsmuseum modtog vi 27.748 gæster, og dermed slår vi sidste års rekord med 6%. Vi har skabt en række nye og spændende samarbejder med

regioner, kommuner og uddannelsessektoren for både børn, unge og voksne. På forskningsfronten er der skaffet midler til et forskningsprojekt om *Børne- og ungesorgen – gennem medarbejdernes øjne*, der udgør en helt grundlæggende vidensopbygning til udviklingen af fremtidens Danmarks Forsorgsmuseum. Endelig har en markant indsats af Museum Sydfyns tekniske afdeling betydet, at Danmarks Forsorgsmuseums bygninger fremstår i bedre vedligeholdelsesstand inde og ude end længe set.

Museet arbejdede i 2024 fortsat målrettet med den grønne omstilling såvel som bæredygtighed mere generelt. Oven på certificeringen af museumsafdelingerne i Svendborg som Green Attraction i 2023 havde vi i 2024 fokus på at reducere vores energimæssige fodaftryk. Vi har i den forbindelse gennemført forbedringer i drift af museets bygninger for især varmestyring og klimaskal. Dette gælder ikke mindst på Ærø Museum qua det førømtalte energirenoveringsprojekt af de gamle vinduer i Landfogedgården. Den bæredygtige indsats vil også fremadrettet være et fokuspunkt i museets arbejde – både socialt og i forhold til den grønne omstilling.

Museum Sydfyn leverer på et uhørt højt niveau for et mindre museum. Dette er udelukkende muligt, fordi museet er beriget med fantastisk dedikerede og dygtige medarbejdere, en kæmpe indsats fra frivillige, en stor lokal opbakning og en stærk opbakning fra lokale og nationale fonde. Uden den store indsats og velvilje vi vedvarende møder gennem samarbejde med alle jer, ville vi ikke kunne drive og udvikle museet til det, det er i dag, og slet ikke til det, vi har ambition om at det skal blive i fremtiden.

Et stort og dybfølt "tak" skal der lyde til museets brugere, medarbejdere, frivillige, støtteforeninger, samarbejds- og netværkspartnere, offentlige bidragsydere, ambassadører og de mange fonde og puljer, der har støttet os, og derved muliggjort driften og udviklingen af museet. Foruden de offentlige ordinære tilskud fra stat og kommuner er der i 2024 opnået nye fonds- og puljetilsgn for 7,2 mio. kr. fra Den A.P. Møllerske Støttefond, Norlys Vækstpulje, Halbergs Familiefond, Albani Fonden, Bygningsbevaringsfonden af 1975, Fonden for Fynske Bank, Rotary Svendborg, C.C. Jensen, Ole Kirk's Fond, Generalkonsul Høyvald's Fond, Socialpædagogerne, Skibsfører Detlefsens Fond, Kulturministeriets Forskningsfond, Slots- og Kulturstyrelsens Pulje Til Energinovering, Sportsgoodsfonden, William Demant Fonden, Skibsfører Carsten Brebøls Almene Fond, SEAF, Boghandler Henning Clausens Fond og Augustinus Fonden. Hertil en stor tak til Svendborg Kommune, Ærø Kommune, Faaborg-Midtfyn Kommune og Slots- og Kulturstyrelsen.

Som leder af Museum Sydfyn i 2024 skal der lyde et stort "tak" til museets bestyrelse: Peter Bjerregaard Andersen (formand), Jørgen Otto Jørgensen (næstformand), Ida Elisabeth Langkilde Lauridsen, Ann Dorthe Kristiansen, Flemming Just, Jan Bo Jensen, Klaus Petersen, Martin Lerkenfeld Jensen og Andreas Jansen.

Slutteligt, "tak" til alle for et fantastisk spændende, travlt og berigende år. Vi håber på fortsat god vind og stort sammenhold, så Museum Sydfyns mange skibe i søen kommer godt på vej, og med tiden sikkert i havn.

Jesper Hansen
Direktør, ph.d

BESØGSTAL

År	2024	2023	2022	2021
Museum Sydfyn i alt	52.515	53.265	56.710	49.267
Danmarks Forsorgsmuseum	27.748	26.255	22.995	18.786
Oldsagssamlingen på Broholm*	4.153	4.503	5.038	5.402
Den Sorte Boks*	9.229	4.526	6.504	17.087
Egeskov Mølle	618	997	1.015	869
Andre udstillinger ("På rette vej" på Frederikshø)**		12.527	13.867	5.276
Gæster til foredrag, guidede ture, sejladser***	7.113	4.457	7.291	1.847
Ærø Museum	1.862			
Hammerichs Hus	1.170			
Gæster til foredrag, guidede ture på Ærø***	622			

* Tallet er baseret på elektronisk tælling minus 10% så der bl.a. tages højde for folk, der ved samme besøg går ud og ind flere gange. Oldsagssamlingen er åben, når Broholm har åbent for gæster.

** I år har Svendborg Museum ikke haft et udstillings samarbejde med eksterne parter som fx Danmarks Museum for Lystsejlad på Frederikshø.

*** I det officielle besøgstal medregnes kun offentlige og annoncerede arrangementer.

I 2024 har vi samlet set haft et besøgstal på 52.515 brugere på de tre afdelinger under Museum Sydfyn.

Igen i år har Danmarks Forsorgsmuseum haft en forrygende sæson. Samlet set har det betydet 6% flere gæster end året før, som netop var rekordår. Den prisvindende udstilling *ANBRAGT* har nydt stor medieopmærk-

somhed og givet øget opmærksomhed til museet. Museet har været velbesøgt i hele sæsonen af både private besøgende, uddannelsesinstitutioner, foreninger, busoperatører samt grupper af forskellige størrelser. Gæsterne kører langt for at besøge museet og bruger ofte mere end 2 timer på deres besøg. Der ses en øget interesse for bookede rundvisninger og undervisningsforløb.

Placeringen af Den Sorte Boks har stor betydning for antallet af besøgende til boksens udstillinger. Omvendt er det også vigtigt, at vi kommer rundt i hele ansvarsområdet og vælger steder, der har relation til udstillingstemaet. Årets første udstilling stod i Skårup og Åbyskov, mens den anden udstilling kunne opleves i Vindeby og på Centrumpladsen i Svendborg. Det er især de to sidstnævnte placeringer, som har bidraget til det øgede besøgstal.

Sammenlignet med tidligere år har der været færre gæster forbi Egeskov Mølle i sommermånederne og i november, hvor der tidligere var stor julestue i og omkring møllen. I august 2023 kom der også mange til indvielsesfest for møllens nye vinge. Der

er fortsat stor efterspørgsel på inspektører fra museets tre afdelinger og museumsdirektøren. De har afholdt mange foredrag rundt i hele Danmark med stor tilslutning, hvilket tydeligt afspejles i det samlede tal. Besøgsstederne ved Ærø Museum mærkede samlet set et fald i 2024. Tydeligst gjorde det sig gældende på museets hovedadresse i Brogade 3-5, hvor vi i perioden juni-oktober gennemførte det længe ønskede renoveringsprojekt af vinduer (jf. denne årsberetning). Tager vi dette forhold i betragtning, og sammenholder besøgstallene med søgningen af Hammerichs Hus, må vi konkludere, at vi oplevede et forventet fald, der særligt knytter an til Brogade, der som konsekvens havde færre særudstillinger og var indhyllet i stillads halvdelen af sæsonen.

Sommerens byvandring i samarbejde med Svendborg Turistforening var yderst populære. Foto: Ard Jongsma.

DANMARKS FORSORGS-MUSEUM

2024 var et fænomenalt år for Danmarks Forsorgsmuseum. Med 27.748 besøgende har vi endnu en gang sat rekord med en stigning på 6% fra sidste års tal. Vi er stolte over, at så mange har prioriteret et besøg hos os og engageret sig i vores udstillinger, rundvisninger og undervisningsforløb.

I løbet af året har vi afholdt 522 bookede rundvisninger og undervisningsforløb, herunder for 4.428 elever og studerende fra grundskolen og ungdoms- og velfærdsuddannelser.

Vi er samtidig dybt taknemmelige for den store opbakning fra de fonde og støtter, som har været altafgørende for vores udstillinger og projekter. Året har budt på mange meningsfulde samarbejder, og det har været skønt at følge den store interesse for vores arrangementer og opbakning fra gæsterne.

Vision: 'Danmarks Forsorgsmuseum ønsker at øge samfundets viden om dansk socialhistorie med afsæt i stærk museumsfaglighed. Vi dokumenterer vilkårene for udsatte og anbragte borgere før, nu og i

Udstillingen Fattiggårdens ansigter blev officielt åbnet af særligt indbudte gæster med personlig tilknytning til Fattiggården: (fra venstre) Døtre af den sidste opsynsmand, oldebarn af husvilde indlagte, søn af den næstsidste opsynsmand og børnebørn af den sidste forvalter.

Foto: Katrine Becher Damkjær.

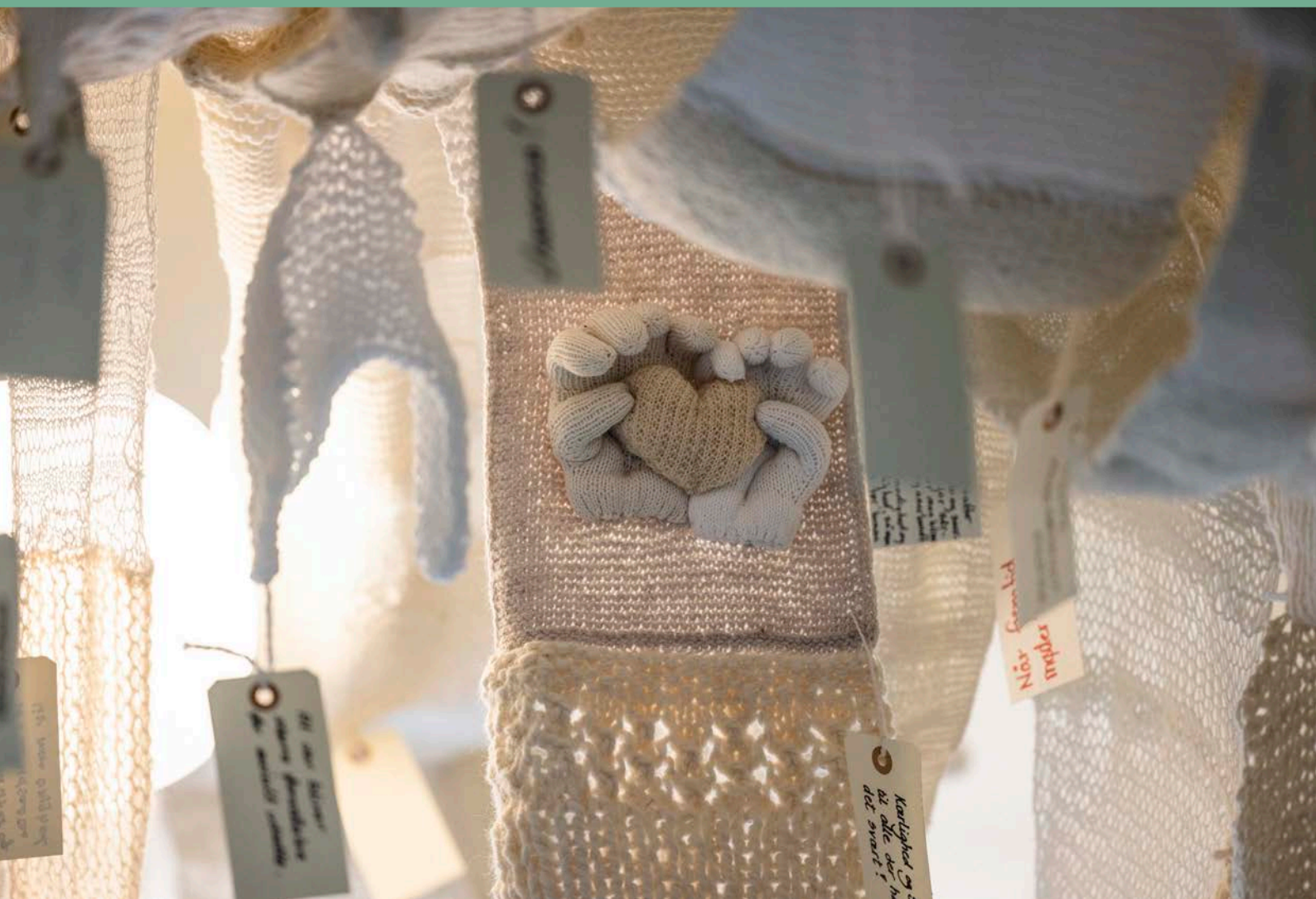
fremtiden. Vi forbinder fortidens erfaringer med nutidens udfordringer gennem museumsaktivisme. Med samskabelse som afsæt udfordrer og nedbryder vi fordomme om mennesker i udsatte positioner, eller som har været eller er anbragte.'

Faglige samarbejder og formidling

Museets formidlingsindsatser blev i 2024 både målrettet alment interesserede besøgende og fagprofessionelle, der arbejder med borgere i udsatte og sårbare positioner.

2024 bød f.eks. på:

- Afrundingen af ungeprojektet *Unge stemmer på Fattiggården*, hvor der bl.a. blev udgivet film og en graphic novel.
- Foredrag med mennesker med anbringelseserfaringer.
- Den historiske udstilling *Fattiggårdens Ansigter* i anledningen af 50-året for Fattiggårdens lukning.
- Udstillingen om *Kvindehjemmet på Sprogø* i anledningen af udgivelsen af *Pigerne fra Sprogø*.
- I samarbejde med Folkekirkelige skoletjeneste på Syd- og Midtfyn kom 28 skoleklasser desuden på besøg til et forløb om julen for udsatte mennesker i fortid og nutid.
- Den samskabte kreative strikudstilling *Trådene mellem fortiden og nutiden* skabt af socialt sårbare brugere fra Landsforeningen af Væresteder sammen med strikkekunstner Stine Leth.

"Projektet har fået sat nogle tanker i gang hos mig, og jeg må bare sige, hvor er jeg glad for, at jeg ikke levede dengang på Fattiggården. Jeg synes det er hårdt at være udsat i dag, men det er ingen ting ift. gamle dage." (Tinie, bidragyder til udstillingen).

Museet holdt faglige oplæg, som bidrog med historiske perspektiver til nutidens socialfaglige arbejde: "Den læring, der skabes på tværs, er uvurderlig." (Tina Teglgård, Centerleder Børn, Unge og Familie, Svendborg Kommune.) Og museet inviterede herudover både unge som ældre med personlige erfaringer fra forsorgen til at formidle på museet: "Jeg synes, det er fedt, at man har mulighed for at fortælle, hvordan det er at være anbragt som ung." (Elev fra Ringe Kost- og Realskole).

Hæder og opmærksomhed – nationalt og internationalt

Museets udstilling *ANBRAGT* har modtaget international hæder i både London og New York, og museets mangeårige dedikation til forskning i forsorgens historie blev anerkendt med priser fra Socialpædagogerne og Brobyggerne.

Museet blev inviteret som oplægsholder til den europæiske museumskonference EMYA i Portugal og i Belfast ved University of Ulsters konference om 'Activist Heritage'.

I løbet af året har organisationer og interessenter fra især det sociale område besøgt museet. Her kan bl.a. nævnes: Medarbejdere fra Svendborg Kommunes Børn, Unge og Familie, Joannahuset – krisecenter for børn

Stolte elever fra Ringe Kost- og Realskole sammen med Jeppe Wichmann Dam Rasmussen og Line Poulsen til udgivelsen af deres fælles graphic novel skabt ifm. projektet Unge stemmer på Fattiggården. Foto: Danmarks Forsorgsmuseum.

I november modtog Sarah Smed Bent Melchior Prisen 2024. Hun tildeles prisen for hendes mangeårige arbejde for at sætte udsatte borgere i fokus. Prisen uddeles af foreningen Brobyggerne og hylder ildsjæle, der med vedholdenhed og tålmodighed gør sig umage for at træde ud på broen og gå den anden i møde – med åbenhed, nysgerrighed og kritisk stillingtagen. Foto: Erling Brodersen.

og unge. Socialpædagogerne, Svendborg Kommunes skoleledere, Odense Kommunes Børne- og Unge og Familierådgivning, Specialområde Børn og Unge Region Midt, Hjem til alle-alliancen, Baglandene – mødesteder for tidligere anbragte og FORSA

– foreningen for forskning i socialt arbejde. Derudover har vi løbende modtaget mange flotte tilbagemeldinger fra gæster, både i vores gæstebog og digitale anmeldelser, hvor museet bliver rost og anbefalet til familie, venner og kollegaer.

*Det var med en klump i halsen og til et støjende bifald, at Sarah Smed og Jeppe Wichmann Dam Rasmussen på vegne af museet modtog Socialpædagogernes Pris for museets forskning i forsorgens historie.
Foto: Nils Lund Pedersen.*

*Laila er en af de mange, der har fået hjælp til at finde sine sagsakter: "Hvis I ikke havde hjulpet, så var det aldrig blevet til noget. Det ved jeg med mig selv. Det havde jeg ikke kunnet overskue," fortæller Laila.
Foto: Danmarks Forsorgsmuseum.*

Fællesskabsdag og "Retten til egen historie"

Sammen med De Anbragtes Vilkår og Tidligere Anbragte Seniorer igangsattes en ny tradition i 2024: En årlig Fællesskabsdag på museet for alle tidligere anbragte. Dagen blev en stor succes med omkring 100 deltagere, som bl.a. oplevede museets udstillinger, socialt samvær og fik rådgivning omkring det at søge sine sagsakter.

I "Retten til egen historie" har 430 tidligere anbragte blandt andet fået hjælp til at finde deres sagsakter, og 65 har fået lavet deres slægtstræ med hjælp fra Danske

Slægtsforskere. Et betydningsfuldt arbejde, der hjælper mange med at genfinde deres egen historie og identitet.

*Gruppenbillede fra museets Fællesskabsdag for tidligere anbragte. Dagen blev arrangeret med De Anbragtes Vilkår og Tidligere Anbragte Seniorer. Grundet den store opbakning gentages dagen i 2025.
Foto: Danmarks Forsorgsmuseum.*

man kan spejle sig i, eller sådan, man
kan få noget tryghed i, -

To unge med anbringelseserfaringer og to unge uden talte om netop det at være ung i en række film skabt til Unge stemmer på Fattiggården. Samtalerne blev faciliteret af Line Andreassen, næstforkvinde i De Anbragtes Villkår. Foto: Danmarks Forsorgsmuseum.

"Retten til egen historie" er et samarbejdsprojekt bestående af Danmarks Forsorgsmuseum, Københavns Professionshøjskole, Rigsarkivet og TABUKA - Landsforeningen for nuværende og tidligere anbragte. Projektet er realiseret med økonomisk støtte fra Finanslovens reserve til social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet, samt Aage og Johanne Louis-Hansens Fond og Augustinus Fonden. Projektet løber frem til 31. maj 2026.

Den australske forsker Dave McDonald lagde vejen forbi Svendborg for bl.a. at høre mere om museets samarbejde med mennesker med anbringelseserfaringer. Til det bidrog Camilla Larsen, Mette Andreassen og Peer Balken generøst med erfaringer fra deres samarbejde med museet.
Foto: Danmarks Forsorgsmuseum.

Teknisk afdeling har gennem året nænsomt passet på den gamle Fattiggård. I sommermånederne fik alle vinduerne en kærlig hånd, så de kan holde mange år endnu. Foto: Danmarks Forsorgsmuseum.

Nye projekter og fremtiden

2024 blev også året, hvor vi søsatte en række ambitiøse projekter efter målrettet og vellykket fundraising.

Underdanmarks tavse skæbner er museets største udstilling til dato. Igennem forskellige nyskabende formidlingstiltag skal en række af Fattiggårdens skæbners historier undersøges og formidles, og ambitionen er, at *Underdanmarks tavse skæbner* skal styrke museets placering som en central attraktion i det danske museumslandskab. Udstillingen er planlagt til åbning sommeren 2026.

Vi har også igangsat et nyt samskabt formidlingsprojekt med Socialt Udviklingscenter og Svendborg Kommune. Projektet undersøger børneinvolvering i både fortid

Mange frivillige lægger en stor indsats med mange opgaver på museet. I november sørger de for, at julestemningen indfinder sig i de historiske rum. Foto: Danmarks Forsorgsmuseum.

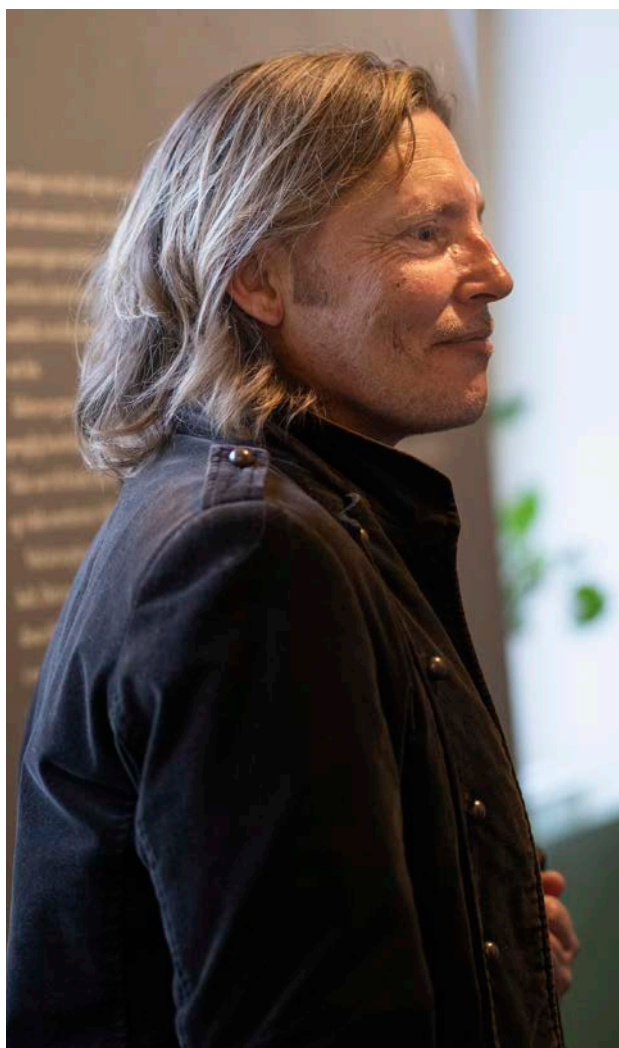

og nutid. Vi ser frem til at bidrage med historisk viden og formidling i projektet, så fremtidens anbragte børn og unge i højere grad vil opleve, at der lyttes til deres erfaringer.

Et stærkt fællesskab og dedikerede frivillige

Museets succes skyldes i høj grad fantastiske medarbejdere, erfaringseksperter og formidlere, museumsværter og teknisk personale, som alle bidrager til at give gæsterne den bedst mulige oplevelse.

Vores frivillige spiller også en uvurderlig rolle. De væver måtter, binder buketter, vander blomster, passer haven, strikker

handsker, bygger udstillinger, bager og hjælper, hvor de kan. Uden deres indsats ville mange af vores projekter ikke være mulige.

TAK

2024 har været et år med vækst, engagement og vigtige milepæle for Danmarks Forsorgsmuseum, og vi ser nu frem til at bygge videre på disse erfaringer og fortsat være et sted, hvor historien om forsorgen bliver fortalt på en måde, der skaber forståelse, refleksion og samhørighed. Vi glæder os til 2025!

Tak til alle, der har støttet vores projekter økonomisk i år: Aage og Johanne Louis-Hansens Fond, Augustinus Fonden, Knud Højgaards Fond, Ole Kirk's Fond, Sportgoodsfonden, William Demant Fonden, Lauritzen Fonden, Tryg Fonden, Finanslovens reserve til social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet, Rotary Svendborg og Rotary Danmarks Hjælpefond, Fonden for Fynske Bank, Halbergs Familiefond, C.C. Jensen og Socialpædagogerne.

Tak til museets ambassadører Anette Støvelbæk og Lars Mikkelsen for opbakning til museet.

Og tak til alle jer, som deler jeres personlige eller faglige vidnesbyrd fra forsorgen før og nu før at gøre os klogere. Vi glemmer jer ikke.

*2025 blev året hvor vi uventet måtte tage afsked med museets dygtige formidler og vores kære ven, Henrik Jürgensen. Henrik efterlader sig et stort tomrum. Ære været hans minde.
Foto: Morten Gaustad.*

SVENDBORG MUSEUM

Efter et særdeles godt år med fondsbevillinger i 2023 trak vi i arbejdstøjet i 2024. Både når det gælder forsknings- og formidlingsudvikling er der store projekter godt i vej.

Fra butiksrums til museumsrum

På formidlingsfronten har 2024 været et særligt år. I foråret 2024 kunne vi efter flere års tilløb lancere projektet *Historie på stedet*. Takket være generøs støtte på samlet 1,15 mio. kr. fra Aage og Johanne Louis-Hansens Fond, Augustinus Fonden og Halbergs Familiefond kunne vi realisere vores vision om at få historien ind i byens butikker.

Kort fortalt handler *Historie på stedet* om at møde sydfynboerne midt i deres hverdag, mens de handler sko og vin, får klippet

hår hos frisøren eller blander maling hos malermesteren. Med specialdesignede montrer kan vi flytte originale museums-genstande ind i nye kontekster med 16 miniudstillinger. To tematisk beslægtede udstillinger udvikles, produceres og præsenteres i løbet af en måned, hvorefter de kan ses i en måned. Så tages udstillingerne ned igen, hvorefter to nye udstillinger sættes op. Hver udstilling består af to montrer med genstande, plancher, en film og lyd.

Udstillingsstederne er butikker i Svendborg Kommune, der afsætter nogle kvadratmeter af deres salgsareal og agerer museumsvert i en måned. Ambitionen er, at udstilling og butik giver noget til hinanden: At butikkens karakter løfter udstillingen og omvendt. Det

betyder i praksis, at udstillingernes tema skal matche butikkerne.

De første to miniudstillinger er et godt eksempel på metoden. Den ene udstilling handlede om afholdsbevægelsen i Svendborg og blev passende indrettet i vinbutikken VildMedVin i Korsgade. I slutningen af 1800-tallet drak danskerne så voldsomt, at der måtte et modtræk til: Afholdsforeninger og -loger blomstrede op over hele landet. Afholdsforeningerne agiterede for afholdenhed og et totalforbud mod alkohol, mens logerne rettede sig indad og støttede hinanden i at holde afholdsløftet. Afholdsbevægelsen fik også en modbevægelse, "Den Personlige Friheds Værn," der mente at enhver snak om forbud var et indgreb i den personlige frihed.

Den anden udstilling forfulgte samme tema om nydelse og handlede om rygning. Engang var rygning forbundet med fællesskab og hygge. I dag er rygerne bortvist til en udendørs skammekrog. Da rygerne røg ud i kulden, forsvandt en lange række genstande fra vores hverdag. På udstillingen *En god cigar* fik de besøgende et gensyn med genstande fra en verden, der på mange måder var i går og alligevel føles som længe siden. Herrebutikken Baunbaek & Lyn sælger ting til nutidens kræsne gentleman og var dermed oplagt som ramme for en udstilling, der tematiserede, hvordan

tobak og tobakkens genstande tidligere var en uundgåelig del af maskulinitet. Den bærende genstand var kraniet af den ældste kendte svendborgensiske ryger fra 1700-tallet.

Vi har med *Historie på stedets* første sæson indtaget nyt land, og gjort butiksrum til museumsrum. Vi har blandt andet været hos en frisør, en optiker, en bazar, en herretøjsforretning, en vinforretning og en stofforretning. Hvor mange museer kan sige det?

I 2025 følger de sidste 4 miniudstillinger, researchet og skrevet af kulturformidler Anita Lillevang, der også står bag de første 12 miniudstillinger.

Parallelt med formidlingen i butikkerne fortsatte vi vores outreach-program med Den Sorte Boks. Årets to udstillinger var dobbeltudstillinger, der hver blev placeret to steder i Svendborg Kommune. I samarbejde med Mikkel Fønsskov, der har udgivet den anmelderroste bog *Oprør* om religionskrigen i Skårup i starten af 1800-tallet, lavede vi en mobil udstilling om det selvsamme emne. Udstillingen stod både i Skårup og Åbyskov, hvor en af krigens hovedaktører, lægprædikant Johan Nielsen, holdt til.

Casper Holm fra Svendborg Byhistoriske Arkiv var derefter hovedmand bag en velbesøgt udstilling om besættelsestiden set gennem billeder. Udstillingen går tæt på tre lokale fotografer, der alle blev vidner til besættelsestiden og trak tråde til Tåsinge og Svendborg. Den bygger på breve, fotografier og genstande, som er doneret til museet de seneste år. Boksen blev først placeret ved tandlægen i Vindeby og dernæst på Centrumpladsen i Svendborg.

Grundtanken er, at udstilling og butik skal befrugte hinanden. I VildMedVin stod afholdsbevægelsens genstande side om side med vin fra hele verden, og det gav anledning til mange nye snakke i butikken. Foto: Ard Jongsma.

Samtidig har Viking, Hjortø, Kaja og Pingvinen sejlet støt med medlemmer, Egeskov Mølle malet mel med sin nye vinge og arkivet udforsket byens historie – de mange frivillige har igen i år sørget for, at kulturarven får en stor gennemslagskraft.

Arkæologiske highlights

Også i år har museet foretaget forundersøgelser og enkelte egentlige undersøgelser indenfor Svendborg Kommune. I forbindelse med drængravning ved Rødkilde Gods blev museet kontaktet, da der var påtruffet en håndfuld tætlagte store sten. Museet rykkede ud og kunne afdække en større velbevaret stenkonstruktion. På baggrund

af stor velvillighed fra Rødkilde Gods og en bevilling fra Slots- og Kulturstyrelsen kunne museet derfor i efteråret undersøge stenkonzentrationen. Vores første formodning var, at der var tale om en stensat grav, men som arbejdet skred frem viste det sig, at der var tale om en stenkiste, hvor vand fra et mindre vådområde er ledt under.

Igennem de seneste næsten 15 år har museet med jævne mellemrum foretaget undersøgelser i Tankefuld i takt med, at området er blevet bebygget. I 2024 foretog museet en forundersøgelse og efterfølgende egentlig undersøgelse på et af de sidste uundersøgte arealer indenfor

Der findes intet, der hedder dårligt vejr, kun dårlig påklædning lyder et ordsprog. Om det er sandt, skal ikke kunne siges, men sandt er det, at der godt kan komme god arkæologi ud af vådt, blæsende og mudret vintervejr. I forbindelse med udvidelse af en råstofgrav ved Bjerreby på Tåsinge kunne arkæologerne i en blanding af storm, mudder og regn udgrave flere bygningskonstruktioner og et større område med keramikfyldte affaldsgruber fra formegentligt romersk jernalder. Foto: Svendborg Museum.

lokalplansområdet. Det stod hurtigt klart, at den intensive bebyggelse gennem flere tidsaldre som findes sydligt i området, ebber ud mod nord. Her fandtes til gengæld en større fritliggende halbygning fra jernalderen, som museet kunne registrere. Med et foreløbigt "punktum" eller måske snarere "komma" for de mange års undersøgelser i Tankefuld vil det være oplagt om museet de kommende år samler op på de mange spændende udgravningskampagner.

Hovedparten af de indleverede fund til museets arkæologiske afdeling er fra detektorafsøgning på marker i kommunen. Den fortsatte interesse betyder også, at der jævnligt kommer nye detektorførere til. En stor del af de indleverede fund sendes efter registrering videre til danefævvurdering på Nationalmuseet. Den fortsatte interesse for

detektorafsøgning er naturligvis glædeligt og de mange fund indgår i museets sagsarbejde på lige fod med fundene fra de arkæologiske undersøgelser. Detektorførerne finder hvert år nye fundrige pladser, som er med til at nuancere vores billede på fortidens bebyggelsesmønster. Men også nye fund på gammelkendte lokaliteter får os til at revurdere vores opfattelse af fortiden. Fra januar 2025 modtager museet desuden også fund fra Ærø Kommune. Forventeligt er det derfor, at 2025 bliver rekordår for indlevering af detektorfund.

Et godt forskningsår

Både den historiske og arkæologiske forskning har i 2024 taget flere gode spadestik. Afdelingsleder Nils Valdersdorf Jensen er tilknyttet SDU som deltids-post.doc, og det har resulteret i flere præsentationer på udenlandske konferencer og seminarer, en artikel i et anerkendt internationalt

Romersk mønt, en såkaldt Siliqua. Slået i Konstantinopel under kejser Constantius 2. i årene 351-355.

Mønten er fundet ved detektorafsøgning på Tåsinge og har sammen med andre fund fra romersk jernalder og vikingetid på samme mark kastet lys over en hidtil ukendt fundrig lokalitet på øen. Foto: Svendborg Museum.

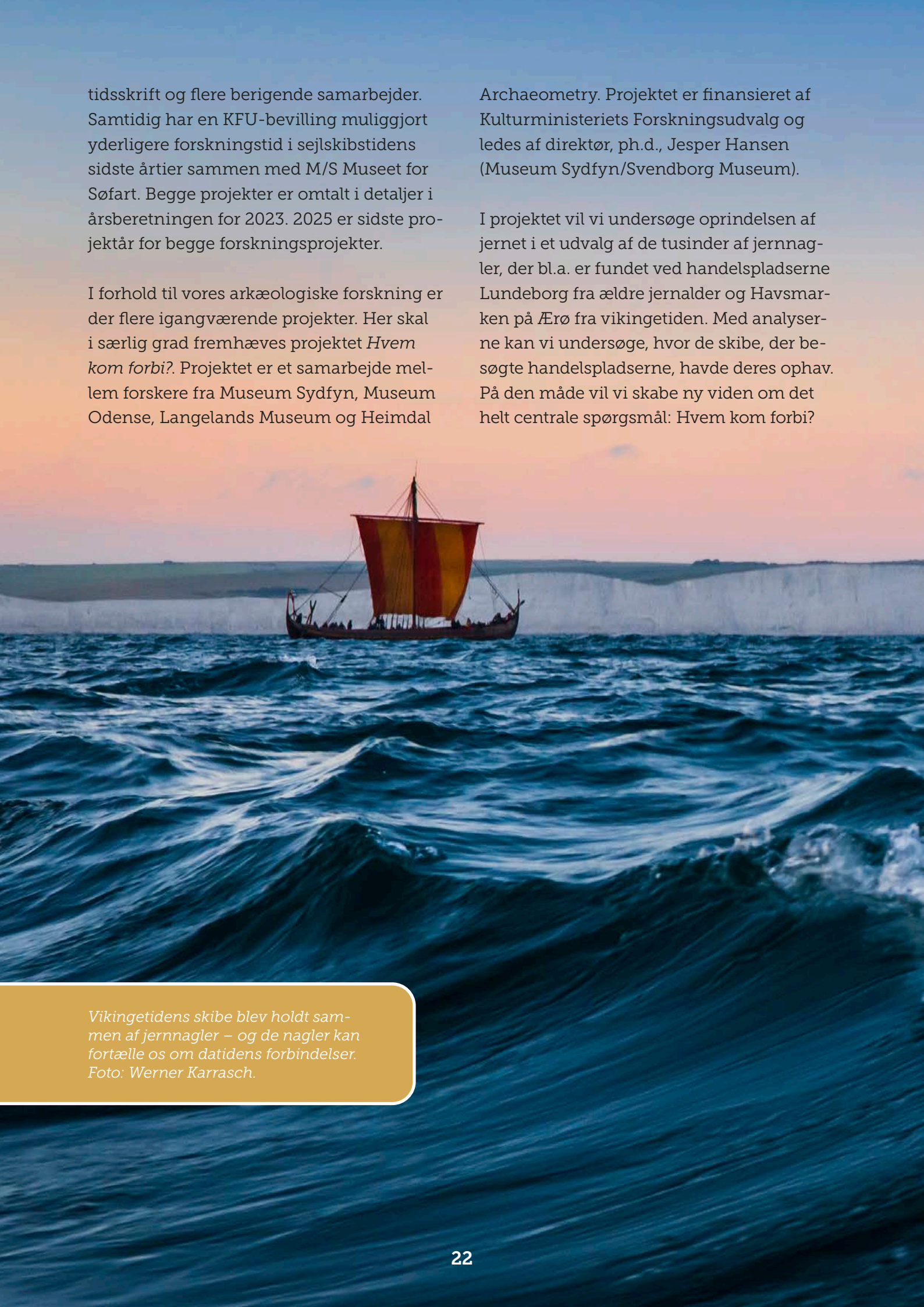

tidsskrift og flere berigende samarbejder. Samtidig har en KFU-bevilling muliggjort yderligere forskningstid i sejlskibstidens sidste årtier sammen med M/S Museet for Søfart. Begge projekter er omtalt i detaljer i årsberetningen for 2023. 2025 er sidste projektår for begge forskningsprojekter.

I forhold til vores arkæologiske forskning er der flere igangværende projekter. Her skal i særlig grad fremhæves projektet *Hvem kom forbi?* Projektet er et samarbejde mellem forskere fra Museum Sydfyn, Museum Odense, Langelands Museum og Heimdal

Archaeometry. Projektet er finansieret af Kulturministeriets Forskningsudvalg og ledes af direktør, ph.d., Jesper Hansen (Museum Sydfyn/Svendborg Museum).

I projektet vil vi undersøge oprindelsen af jernet i et udvalg af de tusinder af jernnagler, der bl.a. er fundet ved handelspladserne Lundeborg fra ældre jernalder og Havsmarken på Ærø fra vikingetiden. Med analyserne kan vi undersøge, hvor de skibe, der besøgte handelspladserne, havde deres ophav. På den måde vil vi skabe ny viden om det helt centrale spørgsmål: Hvem kom forbi?

*Vikingetidens skibe blev holdt sammen af jernnagler – og de nagler kan fortælle os om datidens forbindelser.
Foto: Werner Karrasch.*

Et år, der peger frem

2025 bliver et særdeles spændende år for Svendborg Museum, hvor meget af det, der har fyldt i 2024, skal lanceres og læses. I marts 2025 udgiver Nils Valdersdorf Jensen bogen *Omvæltningernes tid – Familien Mærsk Møller, Svendborg og kampen om dampskibene*, der tager en af Svendborgs store historier op til behandling. Bogen er støttet af Den Faberske Fond, Ingeniør N.M. Knudsens Fond, Boghandler Henning Clausens Fond og A.P. Møller og Hustru Chastine McKinney Møllers Fond til almene Formaal.

I maj 2025 åbner vi i samarbejde med Nordea-fonden og gode kolleger fra Øhavets andre statsanerkendte museer skilte-

og lydprojektet *Vandrefortællinger fra Øhavet*, der skal løfte formidlingen på Øhavsstiens 220 kilometer. Historikere og arkæologer har været i arkiver, lydstudier og foran tastaturet for at udvikle i alt 80 nye fortællinger på tværs af Øhavet.

På falderebet i 2024 fik vi flere gode nyheder, der også kommer til at tegne det kommende år. Sammen med Marstal Søfartsmuseum har vi modtaget knap 750.000 kr. fra Slots- og Kulturstyrelsens pulje til styrkelse af museernes relevans. Pengene skal gå til en sejlende ekspedition med vores museums-skib VIKING og Marstal Søfartsmuseums museumsskib DE 4 BRØDRE. Sammen tager vi på jagt efter historiens svar på de store spørgsmål og inviterer nutidens dilemmaer ind på landets museer.

ÆRØ MUSEUM

2024 bar præg af at Ærø Museum fra 1. januar blev en del af Museum Sydfyn. Med fusionen fulgte en omstilling af museets drift til en ny organisation, men året bød også på formidling og aktiviteter, og energirenovering af vores fredede udstillingsbygning Brogade 3-5 i Ærøskøbing.

Samlet set blev 2024 et overgangsår, og særligt i første halvår fyldte arbejdet på de indre linjer. Blandt de mange opgaver var produktion af indhold til afdelingens nye

hjemmeside, flytning af server og introduktion af online-personalemøder, som gør det muligt for ansatte på Ærø at deltage i personalemøder i Svendborg via videokonference.

Samtidig var der fokus på fusionen i årets foredrag, hvor konturerne af den synergi-effekt, som er skabt med Museum Sydfyn, begyndte at vise sig. Direktør Jesper Hansen berettede om *Havsmarken – en frodig arkæologisk arbejdsmark*, mens

Med Vandrefortællinger tilføres Øhavsstien et kulturhistorisk lag. Landskabet omkring Skovby Nederste gemmer på fortællinger om de store landboreformer i slutningen af 1700-tallet, hvor bønderne på Ærø fik ejerskabet til deres egen jord. Foto: Ærø Museum.

afdelingsleder for Danmarks Forsorgsmuseum Sarah Smed fortalte om *Pigerne fra Sprogø*. Der var en overvældende interesse for foredragene, som bød på både vigtig viden og fængslende fortællinger.

Geopark og vandrefortællinger

Blandt aktiviteterne i første halvår kan nævnes aktiviteter under Geopark Dage i Kr. Himmelfartsferien. Afdelingsleder Silke Radoor Larsen stod for en vandretur fra Skovby til Søby, som en forsmag på formidlingstiltaget *Vandrefortællinger*, der lanceres i foråret 2025.

På baggrund af en bevilling fra Nordea-fonden på 2,2 mio. kr. i 2023 deltager Ærø Museum i arbejdet, der skal synliggøre Øhavets særlige kulturhistorie for alle der bor og færdes på den 220 km lange Øhavssti. Projektet er et samarbejde mellem Øhavsmuseet, Langelands Museum, Marstal Søfartsmuseum og Museum Sydlyn.

Fortiden i fremtiden

Siden 2019 har Ærø Museum indgået i udstillingssamarbejdet *Fortiden i Fremtiden*, som er et samarbejde mellem Museum Østfyn, Marstal Søfartsmuseum, Øhavsmuseet, Svendborg Museum og Ærø Museum med Bevaringscenter Fyn som tovholder. I årenes løb er der blevet produceret fem vandrestillinger med afsæt i krydsfeltet mellem naturvidenskab og historie. Fra april til august havde vi fornøjelsen af at være første visningssted for den sidste udstilling i rækken *Plastik – velsignelse eller forbandelse*, der sætter fokus på den enorme betydning plast har og har haft, men også de dårlige konsekvenser materialet har fået for mennesker og miljø.

Vandrestillingen Plastik – velsignelse eller forbandelse på Ærø Museum. Foto: Ærø Museum.

Energirenovering

Hvor første halvår stod i fusionens tegn, var andet halvår præget af vinduesrenoveringen i Brogade 3-5. Bygningen blev opført som gård for den første landfoged på Ærø i 1775, hvorfor vi i 2025 kan markere dens 250-års jubilæum. Der var derfor tale om en tidlig fødselsdagsgave til en fornem fødselar, da de sidste bevillinger og tilladelser kom på plads i forsommeren. Renoveringen stod på fra juni til oktober, hvilket betød, at der blev droslet ned for museets aktiviteter i højsæsonen. Til gengæld har vi nu en udstillingsbygning med 52 nyrestaurerede vinduer og forsatsvinduer i alle opvarmede rum, hvilket har bidraget positivt til oplevelsen af museet i vintermånederne.

Samarbejdet med Ærø Museums Venner

Igen i år skal der lyde en tak til de frivillige i museets støtteforening Ærø Museums Venner, som passer museets have, byder indenfor i Hammerichs Hus og sørger for at foredrag afvikles i god ro og orden. På en lille arbejdsplads med sammensatte opgaver er det meningsfuldt at kunne skabe gode rammer for engagement og arbejdsfællesskaber for museets rundt regnet 30 frivillige. Af nye tiltag i 2024 kan nævnes *Åben have* i samarbejde med lokalafdelingen for Haveselskabet på Ærø, hvor museumshaven blev vist frem en sommeraften i juli.

Strategiplan

Som nævnt blev 2024 et overgangsår for Ærø Museum med fokus på praktiske opgaver omkring fusionen, men i forbindelse med arbejdet med Museum Sydfyns strategi i efteråret 2024 blev der også tid til at tænke længere frem. Afdelingen Ærø Museum har fortsat det museumsfaglige ansvar for Ærø Kommune, hvorfor museet fortsætter med at bevare, forske og formidle øens historie, ligesom vi varetager museumslovens Kapitel 8 arbejde i Ærø Kommune. I forbindelse med bestyrelsens arbejde med Museum Sydfyns strategiplan for 2025-2030 var der imidlertid lejlighed til at komme med input til, hvad det er for et museum Ærø Museum kan udvikle sig til indenfor rammerne af Museum Sydfyn.

Ambitionen er, at Ærø Museum bliver en væsentlig national aktør for udforskning og formidling af Ø-livet i Danmark – i fortid og nutid. Samtidig er der fokus på, at Ærø

Museum oplever en markant stigning i besøgstallet, der matcher Museumslovens krav til selvstændige statsanerkendte museer på mindre ikke landfaste øer (svarende til min. 8.000 besøgende om året). Samt at museet udvikler formidlingen af arkæologien på Ærø, der fra 2025 overgår fra Langelands Museum til Museum Sydfyn.

Strategien taler ind i et ønske om en større bæredygtighed i afdelingen Ærø Museums drift, og afspejler det potentiale, som findes i et ansvarsområde, der omfatter en stor del af Det sydfynske Øhav.

Vinduesrenoveringen betød, at museet var pakket ind i stillads fra august til oktober. Heldigvis var vejret med os, og malerne kunne stort set arbejde i tørvejr på trods af efterårets komme. Foto: Ærø Museum.

MUSEUM SYDFYNS PERSONALE

Opgørelsen rummer såvel fuldtidsansatte, deltidsansatte og timeansatte samt helårige ansættelser såvel som kortere ansættelser.

DIREKTION, SEKRETARIAT OG TEKNISK AFDELING

- **Jesper Hansen, Direktør ph.d.**
- Morten Berg Nielsen, regnskabsfører
- Mona Bahrt Oranen, regnskabsansvarlig, (start 01.04.2024)
- Christian Madsen, it-medarbejder, skånejob
- Britt Toxværd-Larsen, sekretær
- Gitte Høegh van Deurs, kommunikationsansvarlig
- Bjarne Aaby, forvalter, fleksjob
- Kenneth Legaard Lynge, servicemedarbejder, fleksjob
- Lars Juel, servicemedarbejder, fleksjob
- Lars Erik Petersen, servicemedarbejder, fleksjob
- Mogens K. Nielsen, pedel, fleksjob
- Alexander Jongdahl Have, fleksjob
- Magnus Bang Lütken, fleksjob

SVENDBORG MUSEUM

- **Nils Valdersdorf Jensen, ph.d., afdelingsleder**
- Anita Lillevang, projektmedarbejder
- Martin Friis Hansen, akademisk medarbejder
- Annette Aaby, museumsassistent, fleksjob
- Jon Günther Pilgaard Andersen, projektansat, Vandrefortællinger

Arkæologi

- Allan Dørup Knudsen, museumsinspektør

Formidlere

- Elin Lundager Boss
- John Toft Jacobsen
- Gustav Sinddal Dybbro

DANMARKS FORSORGSMUSEUM

- **Sarah Smed, afdelingsleder**
- Jeppe Wichmann Rasmussen, museumsinspektør
- Jacob Knage Rasmussen, ph.d., projektleder, Retten til egen historie
- Andreas Jansen, leder af butik/billetsalg
- Robert Madsen, museumsvært og formidler, fleksjob
- Ulla Asbjørn-Damsted, museumsvært, fleksjob
- Charlotte Mortensen, projektansat, Retten til egen historie
- Line Lærke Poulsen, projektansat, akademisk medarbejder

Formidlere og butik

- Agnete Rueskov Sand
- Anders Skotte
- Anna Marie Broxgaard Frederiksen
- Camilla Larsen
- Camilla Madsen
- Gustav Sindal Dybbro
- Henriette Lund Hoberg
- Henrik Jürgensen
- Jenny Werner Petersen
- John Toft Jacobsen
- Julie Lander
- Line Andreasen
- Mathias Faigh Larsen
- Monica Pasfall
- Nan Toftdal Lund
- Rasmus Dyssel
- Sara Mortensen
- Flemming Jørgensen, stenhugger i juli

ÆRØ MUSEUM

- **Sille Radoor Larsen, afdelingsleder**
- Mona Bahrt Oranen, økonomiansvarlig (til 31.3.2024)
- Jane Jensen, rengøring, fleksjob
- Janne Degn Skalkam, museumsassistent, fleksjob
- Claus Hjermind, museumsvært, fleksjob
- Sine Bruun, museumsvært, fleksjob
- Rikke Guldbrandt, museumsvært, fleksjob
- Tina Albertsen, rengøringsassistent

Butik

- Majken Bang-Mikkelsen
- Michael Diemer
- Bjarke Grødem Skov
- Birgitte Harries
- Lisbeth Mosgaard
- Lærke Miller
- Christoffer Bang-Mikkelsen

BESTYRELSESARBEJDET

Fusionsmuseets nye bestyrelse på i alt ni personer med to fra hver støtteforening, to udpeget fra hhv. SDU og Destination Fyn, samt to bestyrelsesudpegede og en medarbejderrepræsentant - har brugt 2024 på at blive fortrolige med hinanden og det nye

museums afdelinger og faglige profiler. Bestyrelsen har afholdt 7 møder i 2024. Dels et konstituerende møde d. 3. januar, dels fire ordinære møder og to ekstraordinære møder bl.a. ifm. udarbejdelse af museets nye strategi. Et af bestyrelsesmøderne er afholdt på Ærø,

hvor museets udstillinger og bygninger blev "runderet" - og tilsvarende har bestyrelsen også set og hørt om magasinet i Svendborg.

Bestyrelsen har også med interesse fulgt direktørens - og den samlede ledelses - arbejde med at skabe én sammenhængende museumsorganisation - både fagligt, driftsmæssigt og økonomisk. Endelig har

bestyrelsen arbejdet tæt sammen med direktør og ledere om at formulere en strategi for Museum Sydfyn i 2030. Både processen og resultatet er den samlede bestyrelse tilfreds med - og vel nok nærmest stolt af - som retningsgivende for museets arbejde de kommende år.

Alt i alt har det været et godt første år i Museum Sydfyns bestyrelse.

Museets bestyrelse fotograferet i marts 2024. Fra venstre ses Ann Dorthe Kristiansen, repræsentant for Ærø Museums Venner; Andreas Jansen, medarbejderrepræsentant; næstformand Jørgen Otto Jørgensen, repræsentant for Ærø Museums Venner; Klaus Petersen, udpeget af Syddansk Universitet; formand Peter Bjerregaard Andersen, repræsentant for Støtteforeningen Svendborg; Flemming Just; Jan Bo Jensen og museets direktør Jesper Hansen. Foto: Museum Sydfyn.

